

tisk valgte forsamling, er der grund til at tro, at præmissen også vil være et lovligt hensyn, der lovligt kan inddrages i den skønsmæssige afvejning. Heller ikke dette er noget nyt. Efter en nu ophævet lov havde lovgivningsmagten henlagt beslutningen om udstedelse af tilladelse til visse omnibusruter til et nævn bestående af en formand og 6 af Folketinget udpegede medlemmer. Af lovens bestemmelser og nævnets sammensætning sluttede ombudsmanden, at »trafikpolitiske synspunkter« – herunder skiftende politiske opfattelser af, hvordan trafikberedskabet skal tilrettelægges – skulle have betydelig vægt ved skønsmæssig tildeling af rutebilkørsel, og blandt de lovlige trafikpolitiske synspunkter var »de betydelige og politisk prægede modsætningsforhold . . . vedrørende forholdet mellem offentlig og privat virksomhed på trafikområdet«, jf. FOB 1971.116.

4°. Efter den gældende lovs § 4, stk. 3, skal ombudsmanden ved udøvelsen af sine beføjelser tage hensyn til de særlige vilkår, hvorunder det kommunale styre virker. Denne begrænsning ønskes bibeholdt.

§ 8 i lovforslaget svarer med nogle uvæsentlige sproglige ændringer til § 4, stk. 3, i den gældende lov.

Den er udtryk for den høje vurdering af lokalt og lokalpolitisk selvstyre, der var et af elementerne i den ordning, der blev gennemført i 1961. Denne vurdering har ikke ændret sig i mellemtiden. Enhver ændring af ombudsmandens forhold til kommunerne må respektere lokalt og lokalpolitisk selvstyre inden for de rammer, som lovgivningen og anden gældende ret lægger.

Spørgsmålet er, hvilke konkrete udslag denne respekt bør give.

Der kan i alt fald blive tale om to. Ombudsmanden skal respektere den enkelte kommunalbestyrelses budgetmagt og skal lægge til grund, at det er kommunalbestyrelsen, der inden for gældende rets rammer fordeler kommunens ressourcer.

Hvor der er tale om skønsmæssige forvaltningsakter eller lignende afgørelser, må ombudsmanden respektere den lokalpolitiske afvejning inden for gældende rets rammer og den deraf følgende mulige forskellighed mellem kommunerne. Se ovenfor under 3°.

5°. På ét punkt kan der opstå problemer ved en udvidelse af ombudsmandens indseende til også at omfatte kommunerne. Ombudsmandens inspektioner og i undtagelsestilfælde ombudsmandens stillingtagen til sagsbehandlingstiden kan føre til, at ombudsmanden henstiller, at der tilføres en bestemt

kommunal forvaltningsgren øgede ressourcer. Problemet har især betydning ved »anstaltsinspektioner« af sygehuse, døgninstitutioner m.v.

Det er en selvfølge, at ombudsmanden aldrig har kunnet påbyde øget ressourcetilførsel til en institution.

I det omfang inspektionerne har angået statslige institutioner, er ombudsmandens henstillinger om øgede ressourcer indgået blandt alle de andre ønsker, som konstant konkurrerer om statens omfattende, men dog begrænsede ressourcer. Ombudsmandens henstillinger har således ikke haft en særlig gennemslagskraft. Rådigheden over statens ressourcer tilkommer Folketinget, og så længe ombudsmanden ikke kan påberåbe sig et særligt retligt grundlag – et retskrav – for en bestemt ressourceanvendelse, indgår ombudsmandens anbefalinger blandt alle de andre krav og ønsker.

Det samme bør naturligvis gælde, når de inspicerede institutioner er kommunale, og rent faktisk adskiller ombudsmandens beretninger om de amtskommunale psykiatriske hospitaler, som ombudsmanden efter aftale med vedkommende amtskommune allerede under den gældende lovgivning har inspiceret, sig ikke fra tilsvarende beretninger om statslige institutioner.

Det kan imidlertid ikke afvises, at ombudsmandens henstillinger om øgede ressourcer til en institution kan opfattes som mere bindende af en kommunalbestyrelse end af Folketinget. Det understreges derfor, at ombudsmanden i sin kontrol med kommunalforvaltningen skal respektere den enkelte kommunalbestyrelses budgetmagt. Ombudsmanden skal lægge til grund, at det er kommunalbestyrelsen, der inden for lovens rammer fordeler kommunens ressourcer.

c) Ombudsmandens forhold til domstolene og domstolslignende nævn.

1°. Efter den gældende lov er ombudsmanden ikke kompetent over for domstolene. Ombudsmandsloven og dens forarbejder indeholder ingen nærmere angivelse af, hvilke organer der betragtes som domstole.

Der er ikke tvivl om, at de domstole, der er omfattet af retsplejeloven, falder uden for ombudsmandens virksomhed. Det drejer sig om Højesteret, landsretterne, byretterne, Sø- og Handelsretten i København, Den særlige Klageret, kommissionsdomstole og undersøgelsesretter. Enkelte andre organer må i relation til ombudsmanden lige så utvivlsomt betragtes som domstole. De klareste eksempler er Rigsretten og boligretterne.